

nr. 3, jrg. 1, maart 2011

Uitgave/Redactie: Wim Keizer, 023-5546387, wkeizer@soobbozh.nl.

De maand die was

In *Boekblad nr. 3 (18 februari 2011)* zegt **Jason Epstein**, oud-uitgever van het Amerikaanse uitgeversbedrijf *Random House* en bedenker van de *Espresso Book Machine*, dat het een complete warboel is in de boekindustrie. "Mijn conclusie is dat uitgevers ontzettend aardige, charmante mensen zijn, die geen flauw idee hebben van wat ze doen. Zelfs als het monster hen recht in het gezicht staart, zien ze het niet."

Epstein vindt dat uitgevers veel te veel hebben weggegeven aan Amazon (*backlist*, toegang tot *e-books*). Om te overleven gingen ze over op een veel te grote productie, in de hoop allemaal *bestsellers* te maken. Maar eigenlijk is dat elke keer een schot hagel. "De meeste boeken worden compleet genegeerd", zegt Epstein. Hij vindt dat uitgevers veel te groot zijn geworden, veel te veel produceren en weer terug moeten naar kleine organisaties, zonder managementlagen (6 mensen in plaats van 2000, zoals nu bij *Random House*, geen 2000 boeken per seizoen publiceren, maar 50 tot 60). De digitalisering maakt dat mogelijk. Hij maakt onderscheid tussen boeken die fysiek niet meer nodig zijn (naslag) en boeken die de cultuur vertegenwoordigen. "Als die boeken als tastbaar object verdwijnen en alleen nog virtueel beschikbaar zijn, hebben we een groot probleem. Het maakt onze beschaving fragiel, omdat digitalisering manipuleerbaar is." Bovendien denkt hij dat een flink aantal boeken niet op een *e-reader* te lezen is, althans dat mensen dat niet willen.

Epstein was één van de sprekers op het Vlaamse boekenfestival *Mind the book* (4 t/m 6 maart) in Antwerpen.

Bij de burens (boekhandelaren en uitgevers) is het "een warboel". Hoe is het bij onszelf? Meer daarover in deze WWW.

Wim Keizer,
15 maart 2011

VNG: instapniveau spoedig achterhaald door digitalisering

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) wil in *functionele termen* praten over het bibliotheekbeleid. De *vorm* is onder invloed van de digitalisering sterk aan verandering onderhevig. Om die reden zal iets als een instapniveau spoedig achterhaald zijn. Te verwachten is dat de huisvestingsbehoefte afneemt. Tegen deze achtergrond moet de financieringsbehoefte opnieuw bepaald worden. De VNG heeft enige tijd gele-

den aan de VOB gevraagd om met een schets van “de bibliotheek voor de toekomst” te komen, maar vermoed wordt nu al dat daar geen blauwdruk voor ontworpen kan worden, maar wel varianten.

Ook de certificeringsnormen (gebaseerd op fysieke bibliotheken) zullen anders gehanteerd moeten worden. “Voor een bibliotheek-nieuwe-stijl zullen deze normen in onderling overleg tussen bibliotheken en gemeenten aangevuld of aangepast worden.”

Dat schrijft de VNG in een brief d.d. 1 maart 2011 aan staatssecretaris **Halbe Zijlstra** van OCW. De aanleiding is dat, conform het Bibliotheekcharter, OCW bezig is wetgeving op het gebied van het openbare bibliotheekwerk aan te passen.

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws/uitgelicht.

Samenhang bezuinigingen/digitalisering

Staatssecretaris **Halbe Zijlstra** van OCW wijst de Tweede Kamer erop dat de VNG in de regionale bijeenkomsten voor gemeenten bezuinigingen en digitalisering in samenhang met elkaar heeft laten bespreken. Hij is bereid in het eerstvolgende bestuurlijke overleg met de VNG te praten over de gemeentelijke bezuinigingen. Dit antwoordt hij in een brief van 2 maart 2011 op vragen van SP-Kamerlid **Jasper van Dijk** over bezuinigingen op bibliotheekwerk. Zie verder:

www.bibliotheekblad.nl/nieuws/nieuwsarchief.

Voor de vragen van Van Dijk zie:

www.bibliotheekblad.nl/nieuws/nieuwsarchief.

Voor het DSP-rapport, waar de krantenberichten die Van Dijk noemde op waren gebaseerd, zie:

www.bibliotheekblad.nl/nieuws/nieuwsarchief.

Het SIOB laat **Johanna Kasperkovitz** een vervolgonderzoek doen op het vorig jaar door haar gehouden onderzoek naar de effecten van bezuinigingen. Zie:

www.bibliotheekblad.nl/nieuws/nieuwsarchief.

VNG: Nog geen basispakket PSO's

De VNG merkt in de brief van 1 maart aan staatssecretaris **Halbe Zijlstra** over de provincies op dat die er nog niet in geslaagd zijn een helder basistakenpakket vast te stellen. Dit betekent volgens de VNG dat daar op lokaal niveau voortdurend onzekerheid over is. “Gevolg daarvan is bijvoorbeeld ook dat over de deelname aan de beheersconstructie voor de digitale bibliotheek per provincie een besluit moet worden genomen. Wij vragen u in samenwerking met het IPO het basispakket van de PSO's te verhelderen en te verankeren. Bij de PSO's is bovenprovinciale schaalvergroting aan de orde. Indien deze trend zich verder doorzet, is het wellicht verstandig het bestuurlijk construct tegen het licht te houden”, aldus de VNG.

Recentralisatie WSF

De VNG vraagt Zijlstra ook de rol van de provincies op het gebied van de Wetenschappelijke Steunfunctie (ook wel Plusbibliotheken genoemd) kritisch te bezien. De VNG stelt vast dat provincies op de WSF bezuinigen en dat om die reden de WSF beter kan worden gerecentraliseerd. Het gaat volgens de VNG om collecties van landelijk belang die provinciaal zijn verdeeld. "Overheveling van taken moet gepaard gaan met een volledige overheveling van de desbetreffende middelen om de continuïteit in de activiteiten te verzekeren."

Zie ook: www.bibliotheekblad.nl/nieuws/uitgelicht.

VOB wil in wet (financierings)afspraken

De VOB zou graag zien dat nieuwe of aangepaste wetgeving over openbaar bibliotheekwerk voorziet in goede afspraken over de taakverdeling tussen de overheden.

Ook ziet de VOB in een wet graag afspraken over de minimale bekostiging van bibliotheekwerk (fysiek en digitaal) en financieringsafspraken van de overheden, in relatie tot elkaar.

Dat schrijft VOB-voorzitter **Erik Jurgens** in een brief van 15 februari 2011 aan staatssecretaris **Halbe Zijlstra**.

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws/nieuwsarchief en www.bibliotheekblad.nl/nieuws/nieuwsarchief.

Werkplan SUB en BiSC: "Grote stappen vooruit"

In vervolg op het in juni 2010 uitgebrachte rapport van de *Adviescommissie Utrechts Bibliotheekstelsel*, waarin op den duur een fusie of federatie het meest gewenste model werd genoemd, hebben het Utrechtse PDO en de PSO een gemeenschappelijk werkplan voor 2011 vastgesteld. Het PDO is de Stichting Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken (SUB), de PSO is het Bibliotheek ServiceCentrum (BiSC). De samenwerking krijgt in 2011 en 2012 gestalte door een samenwerkingscontract. Daarna wordt bekeken of men toe is aan een zware federatie of fusie (Basisbibliotheek Utrecht). Overigens doen de bibliotheken Nieuwegein en Veenendaal niet mee aan de samenwerking.

Het werkplan noemt drie gemeenschappelijke doelen en zeven innovatieve projecten.

Doelen

De drie doelen zijn:

- Het huidige aantal leden (22%) verhogen naar het landelijk gemiddelde (25%);
- De bibliotheekvestigingen tot een *place to be* maken, met een groter aantal bezoekers;
- Werken aan meer en betere samenwerkingsrelaties met provinciale partners op het gebied van cultuur, educatie en erfgoed.

Projecten

De zeven innovatieve projecten zijn (met per project de portefeuillehouder, d.w.z. de opdrachtgever voor de uitvoering):

1. Provinciaal collectioneren (**Erno de Groot**, Bibliotheken Eemland);
 2. Mediawijsheid (**Mirjam van den Bremen**, Bibliotheek Het Groene Hart);
 3. Kleine kernen en formulemanagement (**Iet Hoogenboezem**, Bibliotheek Lek & IJssel);
 4. Digitale bibliotheek (**Ton van Vlimmeren**, Bibliotheek Utrecht);
 5. Provinciale marketing (**Eric de Haan**, Bibliotheek Angstel, Vecht en Venen);
 6. Provinciaal HRM-beleid (**Bonne Westdorp**, Cultuurcentrum Midden-Utrecht);
 7. Netwerkontwikkeling en communicatie met culturele partners (**Mariet Wolterbeek**, Bibliotheek Z-O-U-T, Zuidoost Utrecht).
- Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws/nieuwsarchief.

Proeftuin voor e-books

De Stuurgroep e-books, bestaande uit **Lotte Sluyser** en **Hans van Velzen** van de inkoopcommissie van de VOB, **Coen van Hoogdalem** (commissiesecretaris VOB), **Peter van Eijk** (Bibliotheek.nl) en **Marian Pater** (SIOB), met een projectorganisatie van **Dennis Eijsten**, **Michiel Laan** en **Clementine Bevers** (Bibliotheek.nl), wil een proeftuin, om samen met uitgevers, auteurs en bibliotheken te onderzoeken welke propositie aantrekkelijk is voor een aanbod van e-books door de openbare bibliotheken. Met rechthebbenden zijn en worden oriënterende gesprekken gevoerd. De verwachting is dat deze leiden tot concrete samenwerking in een proeftuin.

Qua techniek zou aansluiting gezocht kunnen worden bij de diverse initiatieven voor e-portals, zoals van NBD/Biblion, het Centraal Boekhuis en de KB. Uitgevers en boekverkopers hebben daarnaast het initiatief genomen te starten met een nieuw e-portal. Om te onderzoeken welke optie het beste past bij de e-books-propositie van bibliotheken, praat de Stuurgroep binnen en buiten de branche.

Rol NBD/Biblion

De Stuurgroep meldt dat nog niet met NBD/Biblion wordt samengewerkt. De Stuurgroep heeft NBD/Biblion wel uitgenodigd een actieve rol bij de invulling van de proeftuin te vervullen. Volgens de Stuurgroep heeft NBD/Biblion aangegeven eveneens graag vanuit een gezamenlijke aanpak onderhandelingen met uitgevers te voeren, maar zijn eigen bedrijfsbelang voorop te stellen en zich daarom niet aan één partij te willen binden. De Stuurgroep hoopt in een later stadium tot een gezamenlijke aanpak te komen.

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws/nieuwsarchief.

NBD/Biblion continueert e-boek-dienstverlening, “in rolvaste samenwerking”

"Het is niet de gewoonte van ons bedrijf om via de pers op standpunten van andere organisaties of bedrijven te reageren." Dat zegt **Henk Das**, directeur van NBD/Biblion, in reactie op wat de Stuurgroep e-books meldde over NBD/Biblion (zie bericht hierboven). Henk zegt verder:

"In dit geval echter willen wij opmerken dat wij de constatering van de Stuurgroep e-books met betrekking tot de relatie met NBD/Biblion geheel voor haar eigen rekening laten. Het laatste dat deze branche nu kan gebruiken is ruzie. Daar zijn onze klanten terecht niet in geïnteresseerd. Wel in onze producten en dienstverlening, hetgeen blijkt uit de recent sterk toegenomen belangstelling voor onze e-boek-producten. NBD/Biblion gaat door met het ontwikkelen van de e-boek-dienstverlening en schuwt daarin rolvaste samenwerking met anderen niet. Wij nodigen iedereen uit om samen te werken aan het verbeteren van het bestaande portal, met daarin zo'n 600 titels, waarin al vijftig bibliotheken hebben geïnvesteerd."

Capelle aan den IJssel: filter op één pc

De impasse tussen de Bibliotheek aan den IJssel, die geen internetfilter wilde, en de gemeente Capelle aan den IJssel, die wel een filter wilde, is doorbroken, nadat een commissie van wijze mensen had geadviseerd op één pc voor de jeugd tot 14 jaar een filter te installeren. Het college van B&W nam het advies over: 1 computer, alleen in de centrumvestiging, met een filter.

De bibliotheek zag zich genoodzaakt het besluit op te volgen. Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws/uitgelicht.

Bibliotheek.nl huurt biblioblogger in

"Ik ga proberen om de complexe verhalen rond de digitale infrastructuur en de aansluiting daarbij van de openbare bibliotheken in Nederland op een begrijpelijke manier te vertellen in blogvorm. Zo transparant mogelijk en zoveel mogelijk aan de hand van de praktijk natuurlijk."

Dat zegt **Jan Klerk** van Bibliotheek Haarlem op zijn blog www.janklerk.net.

Jan wordt *blogger in residence* bij de Stichting Bibliotheek.nl. Die interviewde hem erover: www.stichtingbibliotheek.nl.

Wat Robben Menen

“Digitale bibliotheek” redding bibliotheek of geldverslindend digitaal moeras?

"De bibliotheek zal langzaam wegzinken in het geldverslindende digitale moeras. Over tien jaar mag men mij afrekenen op

deze uitspraak. Voor de digitale bibliotheek ga ik geen ochtenden of dagdelen sluiten.”

Dat zegt **Rob Vellinga**, directeur van de Bibliotheek Voorschoten-Wassenaar, in een interview in *Bibliotheekblad nr. 3/2011* (papieren uitgave). De vestiging Wassenaar is in 2010, samen met de hoofdvestiging van Almere, uitgeroepen tot beste bibliotheek van Nederland.

Bibliotheekblad wijdde op zijn website een stelling aan de uitspraken van Rob: *Dure digitale ambities mogen niet ten koste gaan van lokale functie bibliotheek*.

Jos Debeij (Bibliotheek Deventer) en **Peter van Eijk** (Bibliotheek.nl) zijn het niet eens met de stelling en wijzen op de noodzaak van de plannen en werkzaamheden van Bibliotheek.nl. Ze krijgen ook medestanders.

Sjaak Driessen (Bblthk Wageningen en lid van de strategiecommissie van de VOB) vindt dat de digitalisering op landelijk niveau tot op heden een hoog *hocuc-pocus-gehalte* heeft. Ook Rob en Sjaak hebben medestanders.

Frank Huysmans pleit voor “volksverheffing 2.0” en meer geld voor de digitale bibliotheek onder het trefwoord “kenniseconomie”. “Door kennis en ambities van goedwillende gebruikers te mobiliseren zouden de digitale ambities vergeleken met de fysieke ambities van Rob en anderen wel eens spotgoedkoop kunnen worden.”

“Lastige toekomst zonder OCW”

Rob Vellinga zelf zegt in de discussie: “Ik voorspel dat de Stichting Bibliotheek.nl een lastige toekomst tegemoet gaat indien deze haar eigen broek moet ophouden, lees: bekostigd moet worden door de bibliotheeksector. Er werken bijna 40 personen (allen managers) bij genoemde stichting, waarschijnlijk niet in schaal 5, en die willen zichzelf bewijzen. Dat is terecht en zij doen ook hun uiterste best, alle respect, maar hun 'output' is in een tijd van bezuinigingen niet vanzelfsprekend noodzakelijk. Dan wil ik nog opmerken dat in veel hoofden, ook in de bibliotheekwereld, de gedachte leeft dat als je niet digitaal bezig bent, de slag om vernieuwing wordt gemist. Te weinig verneem ik dat er wellicht ook andere creatieve oplossingen mogelijk zijn om te innoveren en om de bibliotheek een reden van bestaan te geven.”

Zie verder: www.bibliotheekblad.nl/rubrieken/peiling.

Mensen aan het denken zetten

Het boek *The Swallows; What the Internet Is Doing to Our Brains* van **Nicholas Carr** (www.rough.type.com), vorig jaar o.a. gesignaleerd in de *Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk*, is vertaald in het Nederlands als *Het Ondiepe: Hoe onze hersenen omgaan met internet*.

Rob Bruijnzeels stelt in zijn gastblog op de site van Bibliotheekblad voor om Carr te benoemen tot directeur van Bibliotheek.nl. Zou hij niet willen, dan kunnen we **Keith Richards** nog nemen.

Serieuze boodschap van Rob hierbij: de openbare bibliotheek is er om mensen aan het denken te zetten. “Wij zouden de nieuwe technologie kunnen gebruiken door ons juist te onder-

scheiden. Het verschil maken door het creëren van diepgang, aandacht, ruimte en rust. En dat betekent niet kiezen voor oppervlakkigheid, de waan en de vluchtigheid van de dag.”
Meer op: www.bibliotheekblad.nl/rubrieken/gastblogs.

Wat Wim Meent (WWM)

Gedachte-experimenten

Onlangs hoorde ik dat de Noord-Brabantse bibliotheken als gedachte-experiment bekeken hebben of er een openbare bibliotheek zonder gebouwen en zonder boeken mogelijk is, een *echte* digitale bibliotheek.

Het idee daarbij is, vermoed ik, dat gebruikers met behulp van hun *smart phone, tablet computer, laptop, pc* of *touch type duo* naast wat er op internet allemaal raadpleegbaar en verkrijgbaar is ook digitale *content* van www.bibliotheeknederland.nl (al door een onbekend iemand geclaimd) of www.openbarebibliotheek.nl (al geclaimd door Biblionet Groningen) raadplegen en/of *downloaden*. Daar zou dan ook digitale content bij kunnen zitten die a. bibliotheekgebruikers graag willen hebben (vraaggericht), b. erg interessant is voor gebruikers (aanbodgericht) en c. niet elders al ergens op internet aanwezig en vindbaar is.

Wie niet zelf wil downloaden kan, als het om grote bestanden gaat, ook kiezen voor supersnel laten printen op een plek waar de *Espresso Book Machine* van **Jason Epstein** staat en het *on demand* geprinte boek of tijdschrift daar komen afhalen of thuis laten bezorgen.

Wie op informatiegebied nog iets direct-fysieks wil, kan het aanvragen en dan zorgt het *Centraal Bibliotheekhuis* aan de Gutenbergweg in Vianen-Zuid ervoor dat het binnen twee dagen bij de gebruiker is (“gemaksdiensten”). De proef met nachtdistributie van via het interbibliothecair leenverkeer aangevraagde boeken is de *allereerste* stap op weg naar het CB. Het CB is, zolang hij nog nodig is, de enige vaste vestiging van Bibliotheek Nederland.

Wat is ondertussen nog de rol van de bibliothecaris? Die is, zoals **Bart Drenth** in 2006 zei: *mensen enthousiast maken voor kunst en cultuur*. Onderzocht wordt nog hoeveel van deze professionals er nodig zijn en of communiceren met en enthousiasmeren van gebruikers via de *social media* wel voldoende culturele zoden aan de dijk zet.

Goedkoper of duurder

Er zijn natuurlijk meer gedachte-experimenten mogelijk. **Peter van Eijk** noemt de uitspraken van **Rob Vellinga** “een prikkelend gedachte-experiment” (www.bibliotheekblad.nl/rubrieken/peiling). Waarbij overigens de vraag is of Rob het heeft over digitale ontwikkelingen in het algemeen of meer over de door de Stichting Bibliotheek.nl thans ontwikkelde diensten en producten in het bijzonder: de

Nationale Bibliotheek Catalogus ("het Funda van de bibliotheken"), de *White label website* en het *Datawarehouse*. Als ik het interview goed lees, bedoelt hij toch vooral de laatste.

Ik hoor daar twee elkaar tegensprekende gedachte-experimenten over:

- a. het wordt allemaal goedkoper (dat was de boodschap van de Projectgroep Bibliotheekinnovatie in 2009 en ook **Frank Huysmans** ziet spotgoedkope mogelijkheden);
- b. de openbare bibliotheken zinken langzaam weg in een geldverslindend digitaal moeras.

Ik hoor ook gedachte-experimenten om het hier in het openbaar *niet* over te hebben (de bibliotheekwereld zou naar buiten wel eens verdeeld over kunnen komen).

Omzetting in werkelijkheid

Inmiddels blijkt dat hier en daar, nog voor de strategiecommissie van de VOB er goed naar heeft kunnen kijken, gedachte-experimenten over de toekomst van de openbare bibliotheek al worden omgezet in werkelijkheid, inclusief het sluiten van centrale bibliotheekvestigingen (Vlissingen, Zutphen).

Johanna Kasperkovitz signaleerde vorig jaar in opdracht van het SIOB zeer uiteenlopende antwoorden op gemeentelijke bezuinigingen.

Vervolgens liet de VNG in najaar 2010 de verschillende antwoorden zichtbaar maken in haar vier regionale bijeenkomsten (presentatie strategische keuzes door **Cor Wijn**).

De daaropvolgende, voor de VNG logische stap is haar brief van 1 maart 2011 aan OCW waarin zaken als het instapniveau en de certificeringsnormen onder invloed van de digitalisering op losse schroeven worden gezet. Opnieuw bepaald moet worden wat de financieringsbehoefte van de openbare bibliotheken is, zegt de VNG (naar ik aanneem in de hoop dat het goedkoper kan). Maar ja, hebben we het over een bibliotheek 2.0, 3.0 of 4.0? En wat betekenen deze begrippen, die her en der opduiken? Hebben we het over de door velen gewenste gemeenschappelijke stip *op* de horizon of over stippen *achter* de horizon? Hebben we het over de Bibliotheek Nederland of over honderden basisbibliotheken, die de VNG graag gedecentraliseerd houdt (alleen de provincies moeten van de VNG de PSO's standaardiseren en het rijk moet de kwaliteit blijven bewaken).

Zalig en heilig

Sommige bibliobloggers hebben Peter van Eijk, nog voor hij weg is, al zalig verklaard (www.edwinmijnsbergen.nl, www.markdeckers.net). Ik zal hem heilig (-;-) verklaren als hij nog voor zijn vertrek weet te vertellen welke investeringen wie moet doen in de NBC, de White label website en het Datawarehouse, welke besparingen er mogelijk zijn of juist niet mogelijk zijn en wie wat structureel gaat terugverdienen dan wel betalen.

Kosten nu en straks

Hoe moeilijk is dat? We kunnen eens beginnen op te tellen (of zo goed mogelijk te schatten) wat alle bibliotheken thans *elk apart* voor hun digitale infrastructuur (inclusief zaken als cata-

logi en Aquabrowser) betalen aan instanties als OCLC, Medialab (nu Serial Solutions), NBD/Biblion en A-select. Vervolgens zou nagegaan kunnen worden wat een NBC (gepositieerd als Open Index voor fysieke en digitale informatie) werkelijk zou kunnen besparen, als bibliotheken en gemeenten bereid zouden zijn autonomie in te leveren voor het belang van het grotere geheel.

Ik denk dat het snel moet, want ik hoor vaker om me heen dat bibliotheken en PSO's die vorig jaar OCW-subsidie hebben aangevraagd het *terug gaan geven* als er geen financiële duidelijkheid komt. Het zijn weliswaar nog maar gedachte-experimenten, maar we leven in een tijd van razendsnelle ontwikkelingen... **Jan Klerk** zal heel hard moeten bloggen om ze voor te blijven. En dan moet de feitelijke informatie waarover hij kan bloggen er natuurlijk eerst wel zijn.

Hoeveel subsidiëren overheden precies?

Hoeveel subsidie verstrekken gemeenten, provincies en rijk *precies* aan het openbare bibliotheekwerk? Het blijkt lastig te zijn daar achter te komen. Is er niet een landelijke instantie die het eens in kaart kan brengen, een soort "nulmeting" met het oog op de bezuinigingen?

Globaal is vaak gemeld: gemeenten ca. € 500 miljoen, provincies ca. € 50 miljoen en OCW ca. € 26 miljoen (bestaande uit € 5,9 miljoen besteltakengeld aan het SIOB (exclusief € 9,6 miljoen voor leesgehandicapten, het vroegere blindenbibliotheekwerk) en € 20 miljoen enveloppegelden (innovatiegelden), waar ook € 1,5 miljoen voor Kunst van Lezen inzit. Samen van het Rijk dus € 26 miljoen exclusief leesgehandicapten en bijna € 36 miljoen inclusief leesgehandicapten.

"De hoogte van de subsidie liep volgens CBS-gegevens de afgelopen jaren steeds op, van € 402 miljoen in 2008 tot € 422 miljoen in 2009". Dat zegt de VNG in haar brief van 1 maart 2011 aan staatssecretaris **Halbe Zijlstra** van OCW.

Zijlstra zelf zegt in een brief aan de Tweede Kamer d.d. 2 maart 2011 (beantwoording vragen SP-Kamerlid **Jasper van Dijk** over de bezuinigingen): "In 2009 besteedden de drie overheden gezamenlijk € 530 miljoen aan het bibliotheekwerk. Dit bedrag is als volgt opgebouwd: gemeenten ca. € 450 miljoen, provincies ca. € 40 miljoen en rijksoverheid ca. € 40 miljoen."

CBS-cijfers bruto

In 2009 heb ik geïnventariseerd hoeveel subsidie de Noord- en Zuid-Hollandse openbare bibliotheken van hun gemeenten *daadwerkelijk* in handen kregen door het ze zelf te vragen, nadat gebleken was dat de CBS-cijfers te hoog waren (in sommige gevallen aanzienlijk). Het bleek dat gemeenten aan het CBS hun eigen begrotingscijfers doorgeven, maar daar zitten ook overheadkosten bij en kosten van ambtenaren. Bij de subsidies van gemeenten is een extra probleem om de hoogte nauwkeurig te bepalen dat er soms verborgen huisvestings-subsidies zijn (kosten die in het geheel niet of tegen lage huur in rekening worden gebracht), maar soms juist ook onevenredig hoge huisvestingslasten. (Vandaar vaak de roep: vermeld

gemeentelijke subsidiebedragen exclusief huisvesting).

Greep in provinciefonds?

Wat de provincies betreft, inventariseerde ik in 2010 dat de PSO's van hun provincies gezamenlijk € 39,9 miljoen in handen kregen. Maar hier en daar zijn er nog wat projectgelden en wellicht ook nog WSF-gelden voor bibliotheken. De wens van de VNG om de WSF te *recentraliseren* met de desbetreffende gelden erbij zal niet veel opleveren. Zo besloot de provincie Noord-Holland om, ondanks de bijlage in het Bibliotheekcharter over de taakverdeling tussen overheden op collectiegebied, het subsidiegeld voor provinciale collecties (voormalig WSF-geld) ingaand 2011 weg te bezuinigen. In Zuid-Holland is de WSF-subsidie in de jaren negentig al stopgezet. Voor recentralisatie zou dus "een greep in het provinciefonds" nodig zijn. Grepen doen in het provinciefonds is geen nieuwe gedachte ([zie Greep-in-provinciefonds?-special april 2007](#)), maar ik acht het nog steeds onwaarschijnlijk dat zoiets voor kleine deelreinen gaat gebeuren. Pas als er een aanzienlijke taakverschuiving van overheden aan de orde is, zou het als onderdeel van iets groter wellicht kunnen geschieden.

Resultaten meten: nog steeds actueel

In het vakblad *Bibliotheek en Samenleving (B&S)* van januari 1986 verscheen de eerste column van *Spotter*. *Spotter* heeft het drie jaar volgehouden, de laatste verscheen in december 1988. *Spotter* was ik. De naam stond voor waarnemen, maar natuurlijk ook wel voor spotten. Ik vond de uitgedragen pretenties van het openbare bibliotheekwerk vaak groter dan in werkelijkheid wordt waargemaakt. Eigenlijk is dat na 25 jaar nog steeds het geval. Ik zou graag de bibliotheekjaarrekeningen eens grondig analyseren om te bekijken waar het geld naar toe gaat, en dan vergelijken met wat erover verteld wordt. De eerste column heette: *Resultaten meten* en begon zo: "Herman Waagschaal, directeur van de OB Middelmaat, zat opgewekt achter zijn bureau. Het was nu een half jaar geleden dat hij de nieuwe Ariël-computer met totaal vernieuwde chipskracht had laten installeren. Vandaag zou hij de eerste resultaten gaan bekijken van het fraaie statistiekprogramma. De vertegenwoordiger van Ariël, wat was zijn naam toch ook al weer, had Herman beloofd dat hij nog zou opkijken van wat er allemaal mogelijk is met de nieuwe software van de veelbelovende firma."

Meer in mijn tweede *gastblog*:

www.bibliotheekblad.nl/rubrieken/gastblogs.

Wat Wim nog niet Weet (WWnnW)

Waar blijven plannen en begrotingen?

Ik vroeg het SIOB of er een SIOB-begroting 2011 is en of ik die mag hebben. Nog geen reactie.

Wat al langer staat:

- De specificatie van de gelden van 2010 zoals ze door Bibliotheek.nl besteed zijn. (Die staan straks in de komende jaarrekening van Bibliotheek.nl).
 - Wanneer de subsidieaanvraag 2011 (met de begroting 2011) van de Stichting Bibliotheek.nl officieel gepubliceerd wordt.
 - Het advies van het SIOB aan OCW over deze subsidieaanvraag.
 - De besteding van de OCW-gelden in 2009 (grotendeels door de Projectgroep Bibliotheekinnovatie). OCW verwacht daar op 1 mei duidelijkheid over te hebben.
 - Vragen omtrent de Centrale Catalogus voor OB'en (CCOB) van NBD/Biblion, de Nationale Bibliotheek Catalogus (NBC) van Bibliotheek.nl en Worldcat van OCLC:
 - Ik zie voor OB'en de volgende (voor zover ik begrijp uit de tot nu toe gevoerde discussies) varianten: de CCOB, zoals in ontwikkeling bij NBD/Biblion, een NBC en Worldcat (met overslaan van NBC, waarmee we volgens **Josje Calff** wellicht miljoenen kunnen besparen). Klopt dat, of zit hier een denkfout?
 - Is een NBC van OB'en, UB'en en KB samen denkbaar *zonder* OCLC, of zitten we daarmee vast aan OCLC?
 - Weten alle OB'en, UB'en en KB al dat ze een netwerkcollectie hebben, of denken ze wellicht nog dat ze elk apart - ook binnen de bibliotheektypen - hun eigen collectie hebben?
 - En als dat laatste het geval is, wat gebeurt er om al die afzonderlijke collecties een netwerkcollectie te laten worden? Is daar landelijk iemand mee bezig?
- (N.B.: de in de WWW van januari gemelde verwachting dat in februari bekend zal worden wie de bouw van de NBC gaat doen is niet uitgekomen).

Brief GII is behandeld; antwoord komt

De Stuurgroep van het GII-consortium heeft de gezamenlijke brief d.d. 21 december 2010 van VOB, Plusbibliotheken, SIOB en Bibliotheek.nl behandeld. Een schriftelijke reactie moet echter nog worden vastgesteld. Dat antwoordde Stuurgroepvoorzitter **Bas Savenije** (directeur KB) op de vraag of er al een reactie op de brief is.

Henriëtte de Kok, namens het openbare bibliotheekwerk lid van de Stuurgroep, zei dat de reacties van de verschillende gremia tijdens een stuurgroepvergadering zijn behandeld. Er komt een reactie voor alle respondenten.

WWW en Bibliotheekblad

Zoals ik vorige keer schreef, is de aangekondigde wisselwerking tussen Bibliotheekblad (waar ik medewerker van ben) en **WWW** (een attenderingsbulletin op persoonlijke titel, over de officiële bibliotheekvernieuwing) nog enigszins een experiment. In mijn doelgroep - voornamelijk managers - bevinden zich personen die niets of nauwelijks iets doen op nieuwe (waaronder sociale) media, maar ook mensen die daar actief zijn.

WWW is een poging beide groepen maandelijks overzicht en inzicht te bieden. Wie zin heeft om door te clicken kan dat doen. Wie alleen **WWW** (al dan niet geprint) wil lezen, kan toch van de hoofdlijnen van de bibliotheekvernieuwing op de hoogte zijn.

Ook voor de redactie van Bibliotheekblad is haar website nog nieuw.

De redactie is van plan op basis van artikelen op de website een algemene e-nieuwsbrief uit te geven voor mensen die zich er voor opgeven (zie daarvoor onderaan www.bibliotheekblad.nl, onder Service).

Daarnaast is het plan gerezen **WWW** als e-bulletin te mailen naar iedereen die nu nog **WWW** ontvangt via het maandelijks mailbericht van mij. Voordeel is dat het dan geen Word-document meer is en een mooiere opmaak krijgt. De mailing zal geschieden vanuit Bibliotheekblad. De naam zal worden WWW.bibliotheekblad.nl. Dit om de nauwe relatie tussen WWW en Bibliotheekblad weer te geven. De meeste attenderingen in WWW verwijzen naar de site van Bibliotheekblad of de papieren uitgave, zowel naar artikelen van mijn eigen hand als naar andere artikelen die ik voor m'n doelgroep interessant acht. Maar WWW.bibliotheekblad.nl zal af en toe ook artikelen bevatten die zich niet lenen voor de website van Bibliotheekblad of de papieren uitgave.

Als alles goed gaat zal WWW.bibliotheekblad.nl ingaand het aprilnummer via Bibliotheekblad worden gemaïld.

Colofon

WWW is een uitgave van Wim Keizer. Hij is ambtelijk secretaris van de Stichtingen Overleg Openbaar Bibliotheekwerk Noord-Holland, Bibliotheekenoverleg Zuid-Holland en Samenwerkende PSO's Nederland.

WWW wordt gemaakt op persoonlijke titel, in nauwe samenwerking met *Bibliotheekblad* (www.bibliotheekblad.nl), en gaat over de officiële vernieuwing van het openbare bibliotheekwerk.

WWW staat voor *Wat Wim Weet*. Wat Wim Weet, weet ik door te vragen Wie, Wat en Waarom? Waar, Wanneer en Hoe? En door te kijken op het WereldWijde Web.

Ik weet wat ik weet en wat ik niet weet. Maar er zijn vast ook feiten van welke ik niet weet dat ik ze niet weet. Tips en documenten zijn van harte welkom! Mijn motto is: *Comment is free, but facts are sacred*.

Ook reacties zijn van harte welkom en worden geplaatst als voor- en achternaam vermeld worden (en bij voorkeur ook de functie). Ze kunnen worden gemaïld aan wkeizer@soobbozh.nl. De bibliotheekvernieuwing verdient discussie *in het openbaar*.

WWW is digitaal ontsloten, vooralsnog op de website van het Netwerk van Directeuren: www.netwerkvandirecteuren.nl. Wie rechtstreekse toezending wil, kan een mailtje sturen aan wkeizer@soobbozh.nl.